

IMPLICAȚIILE REMITENȚELOR ÎN CREȘTEREA ECONOMICĂ DIN REPUBLICA MOLDOVA

Natalia BRANAȘCO, lector univ.,
Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți

Résumé: *La migration du travail est un des plus dynamiques flux migratoires du monde stimulé par la situation économique précaire et par les conditions du marché du travail dans certains pays, d'où fait partie et la République de Moldavie. Dans les conditions de la diminution critique des investissements étrangers directs, les flux de rémittences sont devenus la source la plus importante des moyens financiers. L'aisance dans les familles des émigrants a accentué la pauvreté des autres familles. Les rémittences augmente la consommation et stimule l'import. Dans ces conditions, il faut se décider sur les plus optimales méthodes par lesquelles les émigrants pourraient employer leur gain et l'encouragement de la création de petites entreprises.*

Mots-clés: *migration internationale, migration de la main-d'œuvre, flux migratoire, rémittences, croissance économique.*

Organizația Internațională pentru Migrație (OIM) definește *migrația internațională a forței de muncă* ca un proces de „emigrare temporară în altă țară, ce este motivată de obținerea unor venituri alternative, speranța de întoarcere în țara de origine și care nu prevede o nouă reședință”.

Termenul „*remitență*” este un neologism preluat din limba engleză – *remittances* – care are sensul de bani transferați dintr-un loc în altul. Judith van Doorn utilizează termenul cu sensul de „parte a veniturilor obținute de către muncitorii migranți transmisă în țara lor de origine”. Cerstin Sander, Ralph Chami definesc remitențele ca reprezentând un „flux substanțial de mijloace financiare, îndreptat preponderent din țările dezvoltate spre țările în dezvoltare”. Rolul remitențelor în dezvoltarea economică suscită un interes tot mai mare în ultimul timp.

Unul dintre cercetătorii din acest domeniu, Devesh Kapur prezintă cinci *dimensiuni ce determină atractivitatea remitențelor* pentru cercetători și factorii de decizie (Migrația de muncă și remitențele în Republica Moldova 2005: 20):

1) Remitențele constituie o sursă din ce în ce mai semnificativă de finanțare externă a țărilor în dezvoltare.

2) Remitențele sînt resurse pentru țările cu nivel mediu scăzut de venituri, în timp ce a doua jumătate revine țărilor cu nivel de venituri mediu ridicat și celor cu venituri scăzute. De exemplu, China, căreia îi revine una din ponderile cele mai mari a migrației pe plan global, recepționează un volum comparativ mic de remitențe, cca. 1 mlrd USD anual, ceea ce constituie a opta parte a remitențelor recepționate de India. Acest fapt poate indica că chinezii investesc mult mai mult în țara-gază.

3) Remitențele sînt sursa stabilă de valută: remitențele recepționează mai puțin violent la șocuri economice și manifestă o stabilitate în timp. Remitențele pot fi un mecanism de asigurare pentru țările în dezvoltare, datorită faptului că diversifică sursele de finanțare externă.

4) Remitențele sînt o sursă indispensabilă pentru subzistență: pentru multe țări mici remitențele au devenit un mijloc vital de venituri.

5) Remitențele-substituent al ajutoarelor internaționale: migranții, și nu guvernării, au devenit furnizorii cei mai mari ai ajutorului din străinătate.

Mărimea și frecvența fluxurilor totale de remitențe sînt determinate de următorii *factori*:

- numărul migrantilor;
- nivelul salarial al migrantilor;
- nivelul de dezvoltare economică al țării-gazdă;
- nivelul de dezvoltare economică al țării receptoare;
- ratele de schimb valutar;
- gradul de dezvoltare a infrastructurii rețelelor de transmitere a remitențelor;
- caracteristicile sociodemografice ale migrantilor;
- riscul politic al țării,
- existența în țara de origine a persoanelor dependente de migrant;
- durata aflării peste hotare a migrantului;
- nivelul veniturilor familiei din țara de origine;
- nivelurile ratelor dobînzii aferente depozitelor în țările-gazdă și țările receptive (Migrația de muncă și remitențele în Republica Moldova 2005: 29).

Datele statistice disponibile arată că fluxurile de remitențe către țările în curs de dezvoltare au atins 328 miliarde dolari în 2008, în creștere cu 15 la sută de la 285 miliarde dolari în 2007 și depășesc, în continuare, fluxurile de investiții și de asistență oficială pentru dezvoltare către țările în curs de dezvoltare. În anul 2009, fluxurile internaționale totale ale remitențelor au constituit 307 miliarde dolari. Se cere menționat faptul că remitențele reprezintă fluxuri financiare valutare care ajung direct la milioane de gospodării: la aproximativ 10 la sută din populația lumii. Efectiv, de la migrații relativ săraci, care muncesc în țările bogate, curg mai mulți bani în țările în dezvoltare decât volumul sumar al ajutoarelor guvernamentale, împrumuturile bancare private, ajutoarele financiare și de consultanță a FMI și BM.

Remitențele au anumite implicații asupra situației economice ale țărilor de origine, ce se concretizează în efecte directe, indirecte și induse.

Efectele directe ale remitențelor, ce reprezintă venituri ale populației, se materializează în urma utilizării acestora pentru cheltuieli diverse, în venituri ale diferiților agenți economici, ce activează în diverse sectoare economiei.

Efectele indirecte, care vizează influența cheltuielilor de consum asupra producătorilor de materii prime, la care firmele producătoare de bunuri și servicii de consum apelează evident pentru a-și menține oferta în conformitate cu cererea de pe piață.

Efecte induse se concretizează în impactul remitențelor asupra întregii economii naționale, deoarece atât veniturile celor ce lucrează nemijlocit în ramurile producătoare de bunuri de larg consum, cât și cele ce revin sectorului producător de materii prime, sunt reinvestite cu scopul procurării altor mărfuri și servicii necesare.

Remitențele contribuie esențial la dezvoltarea economiei Republicii Moldova. Dar, deși remitențele au influențat creșterea economică din ultimii ani prin finanțarea consumului, contribuția lor la o creștere economică durabilă este incertă. În Republica Moldova, volumul remitențelor a înregistrat o creștere continuă începând cu anii 1999, fiind însă afectate profund de criza financiară mondială actuală. Analiza grafică a dinamicii remitențelor reprezintă o tendință crescătoare, suferind abateri înregistrate în anul 2009 și cauzate de consecințele crizei financiare și economice mondiale actuale.

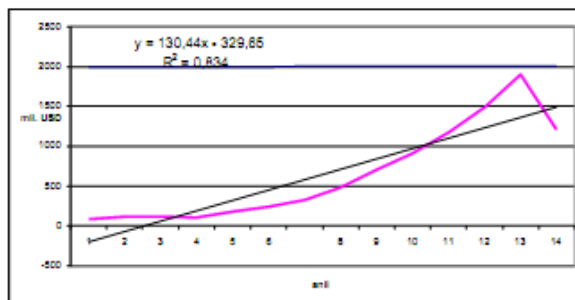

Figura 1. Trendul influxului de remitențe în Republica Moldova, mil. USD, 1996-2009

Sursa: (Belobrov 2011: 100)

Impactul enorm al remitențelor migranților asupra economiei Republicii Moldova este evidențiat și prin faptul că țara noastră se înscrie în lista celor mai mari mari beneficiari de remitențe (tabelul 1).

Tabelul 1

Topul țărilor după volumul de remitențe, anul 2008

Locul	Țara	Total remitențe primite, USD	Țara	Remitențe /P.L.B	Țara	Remitențe per capita, USD	Țara	Remitențe /export bunuri și servicii
I.	India	49 bil.	Tadjikistan	50 %	Luxembourg	3527	Tonga	239 %
II.	China	48 bil.	Tonga	38 %	New Caledonia	2528	Haiti	169 %
III.	Mexic	26 bil.	Moldova	31 %	Lebanon	1712	Nepal	159 %
IV.	Philippines	18,6 bil.	Kirgzstan	28 %	Macao	964	Tadjikistan	145 %
V.	Franța	15,9 bil.	Lesotho	27 %	Belgia	856	Moldova	76 %

Sursa: www.databank.worldbank.org

Luând în considerare datele Băncii Naționale a Moldovei, experții Băncii Mondiale au ajuns la concluzia că cca 70% din totalul remitențelor provin de la muncitori, ce lucrează peste hotare mai puțin de un an. Cealaltă parte, mult mai modestă, vine de la migranții de lungă durată, deci există tendința de reorientare a veniturilor muncitorilor migranți înspre țara în care activează.

Fluxurile de remitențe intrate în Republica Moldova au atins sume foarte mari, ce pot fi comparate cu așa indicatori macroeconomici ca PIB-ul, volumul exporturilor, investițiile străine directe și asistența financiară externă. Se poate evidenția corelația puternică dintre PIB și remitențe în perioada 1999-2009 și o corelație mai slabă între fluxurile de remitențe și cele de asistență financiară externă și investiții directe.

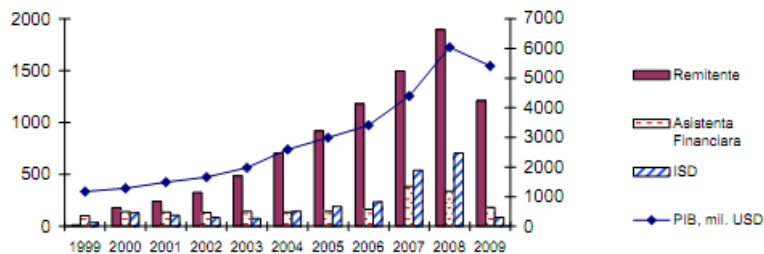

Figura 2. Dinamica PIB, asistenței financiare externe, remitențelor și ISD în R. Moldova, mil. USD, 1996-2009

Sursa: (Belobrov 2011: 102)

Creșterea intrărilor de valută străină pe piața internă duce la securitatea valutei naționale. Pentru Republica Moldova, remitențele devin unul din principalele și stabile surse financiare. Pe parcursul ultimilor ani remitențele au avut un impact benefic asupra evoluției economiei Republicii Moldova. Influențele pozitive s-au manifestat atât prin sporirea veniturilor gospodăriilor casnice, cât și prin majorarea veniturilor în bugetul public de pe urma impozitării indirecte a mărfurilor importate. Astfel, remitențele au contribuit la ridicarea nivelului de trai al unei părți considerabile a populației.

În rezultatul unui studiu efectuat în Republica Moldova s-a prezentat situația comparativă a familiilor ce beneficiază de remitențe pînă la procesul de emigrare și după emigrare (tabelul 2).

Tabelul 2

Situația materială a menajelor ce beneficiază de remitențe

Menaje		Situația materială				
		foarte bună	bună	grea	foarte grea	n-au răspuns
Alimentație	pînă la migrare	1,6	57,1	34,3	5,6	1,4
	după migrare	7,4	71,6	18,5	1,0	1,5
Locuință	pînă la migrare	1,6	52,1	38,2	6,3	1,9
	după migrare	4,7	70,4	21,5	1,6	1,8
Vestimentație	pînă la migrare	1,1	46,9	45,0	5,3	1,7
	după migrare	4,5	68,1	24,3	1,4	1,7
Sănătate	pînă la migrare	1,6	50,7	38,3	7,6	1,8
	după migrare	2,8	57,6	33,2	4,7	1,7
Studii	pînă la migrare	1,9	47,4	35,5	4,6	10,6
	după migrare	3,3	60,1	20,8	1,8	14,0
Distracții	pînă la migrare	1,0	31,8	46,7	12,9	7,5
	după migrare	2,3	47,3	35,6	7,1	7,7

Sursa: Migrația de muncă și remitențele în Republica Moldova (2004), OIM, studiu realizat de B. Ghencea și I. Gudumac, Chișinău, 2005.

Analizînd datele din tabel, evidențiem îmbunătățirea situației economice a familiilor în urma utilizării remitențelor. Majoritatea remitențelor sînt utilizate pentru consum curent și durabil, procurarea de imobile, economisirea în sistemul bancar. Mai puțin de 10% sînt folosite în investiții propriu-zise, în acest proces fiind niște obstacole importante: fluxul total al remitențelor este compus dintr-un număr mare de sume mici destinate consumului, iar cei care ar iniția afaceri, adică cei care și-ar asuma riscuri, se află peste hotare. Un asemenea mod de absorbție a remitențelor a rezultat, pe de o parte, susținerea ritmurilor de creștere economică, iar pe de altă parte – acumularea unor dezechilibre majore în sistemul economic moldovenesc.

Este evident, că un model de creștere economică bazat pe remitențe nu este durabil, iar pentru aceasta veniturile remise trebuie să fie îndreptate nu doar în creșterea consumului, ci, mai ales, în sporirea investițiilor. În Raportul Băncii Mondiale cu privire la Dezvoltare din anul 2006 se arată că „dacă remitențele ar fi investite în economia națională, acestea ar contribui la creșterea economică, așa ca în cazul Mexicului, după formula 2 la 1, ceea ce semnifică ca 1 dolar investit din suma remi-

tențelor în activitatea economică a țării reprezintă, de fapt, 2 dolari, celălalt dolar fiind investit de către autoritățile publice”. Astfel, și guvernul Republicii Moldova a inițiat un astfel de program – *PARE 1+1*, care are drept scop mobilizarea resurselor umane și financiare ale lucrătorilor emigranți moldoveni în dezvoltarea economică durabilă a țării, prin stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii de către lucrătorii migranți și beneficiarii de remitențe. Programul va activa în baza regulii 1+1, astfel încât un leu investit din remitențe va fi suplinit cu un leu în formă de grant din cadrul programului – pilot. Ca rezultat, în anul 2011 – 73 beneficiari au efectuat în total investiții de 35 mln lei, deci real raportul este 2,7 lei din remitențe + 1 leu grant. Dar este evident faptul, că pentru atragerea masivă a remitențelor în țară, este necesar de educat cultura antreprenorială în rîndul populației și de îmbunătățit climatul investițional.

Referințe bibliografice

1. Belobrov, Angela. *Efectele financiare ale migrației externe a forței de muncă din Republica Moldova*. Teză de doctor în economie. Chișinău, 2011, 214 p.
2. Delcea, Alexandra. *Remittances and international migration: Romania in the context of the European Union*. Pitești, Paralela 45, 2007, 184 p.
3. *Migrația de muncă și remitențele în Republica Moldova (2004)*. OIM, studiu realizat de B. Ghencea și I. Gudumac, Chișinău, 2005, 120 p.
4. *Republica Moldova – problemele migrației*. Institutul Muncii din Republica Moldova și Institutul Muncii din Grecia. Chișinău, 2007, 381 p.

DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR DE COLABORARE ALE STUDENȚILOR UTILIZÎND INSTRUMENTELE WEB 2.0

Nicoleta BLEANDURĂ, asist. univ.,

Natalia COJOCARI, lect. univ.,

Universitatea de Stat „Alecru Russo” din Bălți

Summary: *The article describes the Web tools used in education. First, a brief history of their evolution is presented followed by a review of different types of web tools used in training and their benefits. Further on, the articles writes about the impact of Web tools on the process of developing students' collaborative skills. It also draws a comparison between collaboration skills development opportunities using Web 2.0 tools compared to traditional methods.*

Key-words: *training, skills, collaboration, information tools, web applications, blog, wiki site, electronic portfolios.*

*„Dacă tu ai un măr și eu am un măr și le schimbăm între noi,
atunci eu voi avea în continuare tot un măr.
Dar dacă tu ai o idee și eu am o idee și schimbăm aceste idei între noi,
atunci fiecare vom avea câte două idei.”*
George Bernard Shaw

Introducere

Dezvoltarea instrumentelor informaționale Web a condus la dezvoltarea unor metode noi de utilizare a resurselor Internetului. Implementarea tot mai frecventă a acestora în sistemul educațional se dovedește a fi utilă sporirii performanțelor studenților. Motivele ar rezida în faptul că tehnologiile Internet sînt mai puțin costisitoare, au viteză mare de transmitere, economisire de energie, permit accesul si-